

It

Europos Sąjunga
Regioninė politika

info regio

Nr. 17 | 2005 m. rugsėjo mėn. | panorama

**Bendradarbiavimas –
sanglaudos pagrindas**

Interreg vykdomas

Turinys

Bendradarbiavimas – sanglaudos pagrindas

Bendradarbiavimo iššūkiai ir Interreg pamokos naujosioms valstybėms narėms... ir kitiems

Vidurio ir Rytų Europa – tai geografinė zona, kurioje nuo 2007 m. vyks dar glaudesnis bendradarbiavimas. Šiose greitų ir gilių permainų šalyse sukaupta patirtis ir rasti sunkumų sprendimo būdai gali būti naudingi visiems ES regionams.

Tarpinis Interreg III įvertinimas

INTERACT programos sekretoriatas vadovaujančiosios institucijos – Austrijos Federalinės kanceliarijos – pavedimu atliko bendrijos Interreg iniciatyvos tarpinio vertinimo tyrimus.

Interreg IIIA vykdymas: Italija–Šveicarija, PAMINA, Austrija–Čekijos Respublika, Airija–Velsas

Apžvalga: Suomija–Rusija

Reportažas: Interreg IIIA Prancūzija–Ispanija — Jokie kalnai mūsų neišskirs

Dėl Prancūzijos ir Ispanijos ekonominės konvergencijos ir bendradarbiavimo programų pastebimai sustiprėjo pasienio mainai tarp abiejų šalių. Šią tendenciją Interreg formalizuoja ir skatina.

Interreg IIIB vykdymas: Alpių erdvė, Šiaurės periferija, CADSES, Šiaurės Vakarų Europa

Apžvalga: Europos periferinių pajūrio regionų konferencija (CPMR)

Apžvalga: Italija

Interreg IIIC vykdymas: šiaurė, pietūs, vakarai, INTERACT zonos

Nuotraukos (puslapiai): Czech Tourist Authority (1), Europos Komisija (4,5,6,7), Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej (3), Provincia Autonoma di Bolzano (10), Interreg IIIA Pamina (10), Nationalpark Thayatal GmbH (10), PACTS (10), Euregio Karelia (11), Institut Cartogràfic de Catalunya (12), F. Márquez (13), AEIDL (14), Ballet Biarritz-Donostia (15), PortilHon (15), ITEBE (17), DESERVE (17), Bezirksamt Marzahn-Hellersdorf von Berlin (17), Foundation for Applied Water Research (17), Institut de la Méditerranée (18), Regione Emilia-Romagna (19), Västerbottens län (21), Senatsverwaltung für Wirtschaft, Arbeit und Frauen Berlin (21), VINTUR (21), IQ-Train Secretariat (21).

Viršelis: parašiutizmas Čekijos Respublikoje.

Šiame leidinyje bendradarbiavo: Aiga Berke, Inge De Prins, Pierre Ergo, Véronique Faure, Jean-Luc Janot. Atsakingasis redaktorius: Thierry Daman, Europos Komisija, Regioninės politikos generalinis direktoratas

Šis žurnalas išleistas anglų ir prancūzų kalbomis, naudojant perdirtbtą popierių.

Temų sąrašas pateiktas 19 Europos Sąjungos kalbų tinklalapyje:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Šio leidinio straipsniai neturi teisinės galios.

3

8

10

11

12

17

18

19

21

Bendradarbiavimo iššūkiai ir Interreg pamokos naujosioms valstybėms narėms... ir kitiems

Imre János Csalagovits⁽¹⁾

Vidurio ir Rytų Europa – tai geografinė zona, kurioje nuo 2007 m. vyks dar glaudesnis bendradarbiavimas. Šiose greitų ir gilių permainų šalyse sukaupta patirtis ir rasti sunkumų sprendimo būdai gali būti naudingi ne tik naujosioms valstybėms narėms ir kitoms susijusioms šalims, bet ir visiems ES regionams.

Europos teritorinio bendradarbiavimo ir ypač Interreg programų tikslai apima ne vien strateginį atskirų regionų ir valstybių narių pasirinkimą. Jiems taikoma platesnė plėtros sąvoka nei tradicinė regioninės plėtros strategija. Teritorinis bendradarbiavimas – tai unikalus regioninės politikos elementas, kuris daugeliui Europos regionų politiniu ir ekonominiu požiūriu gerokai svarbesnis negu jiems skiriamos finansinės lėšos.

Teritorinis bendradarbiavimas – unikali galimybė

Didelė Vidurio ir Rytų Europos dalis prisijungė prie Europos Sąjungos po penkiolika metų trukusių politinių ir ekonominių permainų, susijusių su restruktūrizacija ir perėjimu

mu prie rinkos ekonomikos. Trumpai tariant, naujosios valstybės narės iš Vidurio ir Rytų Europos (Baltijos valstybės, Višegrado⁽²⁾ šalys ir Slovėnija), taip pat stojančiosios šalys ir kaimyninės šio regiono valstybės išgyveno karų amžius ir nuolatinius politinius perversmus. Jos patyrė sėkmingą integraciją ar dezintegraciją ir ilgą laiką buvo priverstinai izoliuotos. Tik neseniai pradėję atsigausti, šios Europos dalies šalys ir regionai puikiai supranta nacionalinės ir regioninės tapatybės svarbą. Jie taip pat labai gerai žino, koks naudingas gali būti bendradarbiavimas. Tampa vis akivaizdžiau, kad skaudi šio regiono tautų istorija suartino jų žmones, suburdama juos į to paties likimo bendruomenę. Todėl „naujoji kaimynystė“, kurią Europos Sąjunga siūlo naujosioms valstybėms narėms, yra išskirtinė jų bendradarbiavimo ir plėtros priemonė.

⁽¹⁾ Vengrijos nacionalinės regionų plėtros agentūros (VÁTI Kht) Interreg padalinio direktorius. VÁTI Kht, H-1016 Budapeštas, Gellérthegey utca 30/32. El. paštas: csalagovits@pharereg.hu

⁽²⁾ Čekijos Respublika, Vengrija, Lenkija, Slovakija.

Bendradarbiavimas su Latvija jūros apsaugos srityje

Nors šios tautos ir sugebėjo išsaugoti savo tapatybę, politiniu, ekonominiu ir kultūriniu požiūriu Vidurio ir Rytų Europa tapo santykinai vienalyte erdve. Ypatinga svarba tenka geografinei zonai, kurią sudaro keturios Višegrado grupės šalys ir Slovėnija, kadangi tai ES „rytinė zona“. Būtent šioje Europos dalyje didžiausias dėmesys skiriamas bendradarbiavimui vietos, regionų ir nacionalinių lygmenimis.

Teritorinio bendradarbiavimo „populiarumą“ Vidurio ir Rytų Europoje iš dalies lemia tai, kad programų tikslai puikiai atitinka socialinius ir ekonominius šių šalių poreikius. Europos Sąjungos rytuose teritorinė plėtra laipsniškai tapo vienu pagrindinių plėtros kriterijų toms šalims, kuriose radikaliai pasikeitė politinė ir ekonominė situacija.

Įvairūs kritiniai vertinimai patvirtina, kad iki šiol sukaupta teigiama bendradarbiavimo patirtis galėtų palengvinti būsimųjų Europos programų kūrimą ir įgyvendinimą, ypač jei šiose programose bendra ir integruota veikla būtų laikoma prioritete.

Nors teritorinės plėtros pobūdis ir rezultatai gali būti įvairūs, atsižvelgiant į regioną, šalies dydį ar jos politinę bei institucinę sistemą, tačiau dėl bendrų programoms būdingų požymių atskirų bendradarbiavimo programų patirtis skiriasi labai nedaug.

Patirtis ir gera praktika

Naujosios valstybės narės sukaupė ilgesnę nei dešimties metų darbo su Interreg pobūdžio programomis patirtį, kuria dabar gali pasinaudoti. Tai labai geras ženklas, siekiant tolesnės partnerystės teritorinio bendradarbiavimo srityje.

Didelė šios patirties dalis susijusi su PHARE CBC pasienio bendradarbiavimo programų ir projektų įgyvendini-

mu. Kiekvienai naujai Vidurio ir Rytų Europos valstybei narei buvo skirtos palyginti didelės lėšos pasienio bendradarbiavimo programoms įgyvendinti ir sukurta speciali valdymo struktūra. 2000–2003 m. laikotarpiu PHARE CBC lėšos sudarė maždaug 10 % metinio PHARE biudžeto. Nors ir iškilo akivaizdžių kliūčių dėl skirtingų Interreg ir PHARE CBC finansavimo procedūrų, pavyko pradėti daugelį integruotų pasienio bendradarbiavimo projektų.

Naujosios valstybės narės, prieš stojimą dalyvavusios Interreg IIA ir IIIA pasienio bendradarbiavimo programose, kurios buvo vykdomos ES–15 pasienyje, ir tarpvalstybinėse Interreg IIC ir IIIB programose, turėjo galimybę išmokyti gerai valdyti Interreg programas.

Be abejonės, didžiausia patirtis buvo sukaupta, vykdant **pasienio bendradarbiavimo** programas – pirmiausia dėl to, kad joms buvo skiriamos didelės finansinės lėšos. Ši bendradarbiavimo forma labiau vertinama vietos ir regionų lygmeniu, nes pasienio regionų partnerystė yra konkretnė ir pagrįsta paprastesniais bei glaudesniais santykiais. Taip pat jos rezultatai yra lengviau pastebimi.

Kadangi naujosios valstybės narės, išskyrus Lenkiją, yra santykinai nedidelės, daugelis Vidurio ir Rytų Europos regionų turi vidinę arba išorinę ES sieną, todėl jų plėtrai visada būdingas „tarptautinis matmuo“. Tai, kad mažos šalys trokšta plėtros ir į tai atsižvelgiama daugelyje vietos ir regionų plėtros strategijų, labai prisideda prie pasienio bendradarbiavimo populiarumo šioje Europos dalyje.

Lenkų studentas Europos universitete „Viadrina“ Frankfurte prie Oderio (Vokietija)

Nors **tarpvalstybinio bendradarbiavimo** programų populiarumas vietos ir regionų lygmeniu niekada nebus toks didelis kaip pasienio bendradarbiavimo programų, ligšiolinis dalyvavimas jose rodo, kad naujosios valstybės narės suprato, kiek neišnaudotų strateginių galimybių siūlo šios tarpvalstybinės programos. Vidurio Europa ir Baltijos šalys – tai vienas sparčiausiai besivystančių didžiųjų Europos Sąjungos regionų. Todėl nėra priežasties, dėl kurios šios dinamiškos šalys neturėtų veiksmingai įsitraukti į tarpvalstybinį bendradarbiavimą atitinkamose srityse. Tokio pobūdžio bendradarbiavimo poreikis, tik kitose srityse, juntamas ties išorine ES siena, ypač rytuose ir Balkanuose.

Dalyvavimas **regioninio bendradarbiavimo** projektuose leido daugeliui Vidurio ir Rytų Europos regionų tiesiogiai keistis patirtimi Europos lygmeniu. Tokiu būdu prisidedama prie sėkmingo 1-ojo tikslo programų įgyvendinimo naujosiose valstybėse narėse. Regioninio bendradarbiavimo plėtra ir teminė koncentracija Europos lygmeniu būtų papildomas stimulas teritoriniam bendradarbiavimui.

Be to, naujosios valstybės narės ėmėsi vykdyti keletą naujų **kaimynystės** programų, kurias Europos Komisija inicijavo ties išorine ES siena. Kai kurios šių naujų programų jau veikia ⁽³⁾, padėdamos rengti bendrus projektus. Šiose

programose į bendrą schemą sujungiamos Bendrijos pasienio regionų plėtros vidinės (Interreg) ir išorinės (TACIS ir CARDS kaimynystės elementai) priemonės. Šios programos iki šiol gana populiarios, nors ir yra sudėtingesnės dėl skirtingų įstatymų ir finansavimo būdų. Jau pateikta keli šimtai paraiškų dalyvauti patvirtintose programose, daugelis jų – bendruose projektuose. Dėl kaimynystės programų sudėtingumo reikia didelio dalyvių lankstumo, tačiau pasiekus pirmuosius rezultatus ir gavus būtinų papildomų lėšų, galima sukurti tvirtą pagrindą integruotoms kito programavimo laikotarpio programoms.

Visos teritorinio bendradarbiavimo galimybės gali atsiskleisti, rengiant ir įgyvendinant bendrus projektus. Anksčiau kai kuriuose regionuose dėl nacionalinių administracinio ir finansinio reglamentavimo skirtumų būdavo mažiau galimybių pradėti ir įgyvendinti tokio pobūdžio projektus. Vis dėlto kai kurie svarbiausi projektai buvo parengti ir įvykdyti pagal kitas programas, todėl galėtų tapti „geros praktikos“ pavyzdžiu vykstant teritorinei plėtrai. Interreg pobūdžio veikloje šia gera praktika naudojamas, kuriant bendrą infrastruktūrą (tiesiant kelius, įrengiant nuotekų sistemas, steigiant medicinos centrus, pasienio įdarbinimo biurus ir pan.), taip pat imantis vietinės reikšmės veiksmų „žmogus žmogui“, kuriais siekiama sustiprinti ryšius tarp regionų, kultūrų ir etninių grupių.

■ *Pasienio kelio tarp Graikijos ir Bulgarijos statyba, prie kurios finansavimo prisidėjo Interreg*

⁽³⁾ Lietuva–Lenkija–Kaliningradas, Latvija–Lietuva–Baltarusija, Estija–Latvija–Rusija, Lenkija–Baltarusija–Ukraina, Vengrija–Slovakija–Ukraina, Vengrija–Rumunija ir Vengrija–Serbija ir Juodkalnija, Slovėnija–Vengrija–Kroatija.

Europos regionų suartėjimas: Bendrijos bendradarbiavimo priemonės

Regionų bendradarbiavimas – tai pagrindinis „Bendrijos pridėtinės vertės“ matmuo. Europos Sąjunga skiria daug lėšų šiai politikai ir siūlo regionų veikėjams nemažai finansavimo ir keitimosi praktine patirtimi priemonių.

1990 m. prasidėjusi Bendrijos bendradarbiavimo iniciatyva **Interreg**, kurią remia ERPF, laikoma pagrindine šių priemonių. Interreg III (2000–2006 m.) tikslas – stiprinti Europos Sąjungos ekonominę ir socialinę sanglaudą, skatinant pasienio, tarpvalstybinį ir regioninį bendradarbiavimą bei subalansuotą žemyno plėtrą. Ypačingą dėmesį skiriamas atokių regionų ir išorinė ES sieną su šalimis kandidatėmis turinčių regionų integracijai. Interreg III, kurios biudžetą sudaro 5,180 milijardo eurų (2002 m. kainomis), skiriamos trys kryptys:

- **A kryptis (pasienio bendradarbiavimas).** Pasienio bendradarbiavimo, kuris apima gretimus regionus, tikslas – plėtoti ekonominius ir socialinius pasienio regionų centrus, įgyvendinant bendras plėtros strategijas.
- **B kryptis (tarpvalstybinis bendradarbiavimas).** Tarpvalstybinio bendradarbiavimo, kuris apima nacionalinės, regionų ir vietos valdžios institucijas, siekiama gerinti Europos Sąjungos teritorinę integraciją, sudarant dideles Europos regionų grupes.
- **C kryptis (regioninis bendradarbiavimas).** Regioninio bendradarbiavimo tikslas – padidinti regioninės plėtros politikos ir priemonių efektyvumą, skatinant plataus masto informacijos mainus ir dalijantis patirtimi.

Šias tris kryptis papildo dvi programos: **ESPON** (Europos teritorijų planavimo stebėsenos tinklas) ir **INTERACT** (animacijos ir bendradarbiavimo tinklas, skirtas Interreg gerai praktikai skleisti).

Prieš įstodamos į ES 2004 m., naujosios valstybės narės iš Vidurio ir Rytų Europos dalyvavo programoje **PHARE CBC** (*Cross-Border Cooperation* – angl. „pasienio bendradarbiavimas“), kuri yra finansinė Interreg atšaka, skirta šalyse kandidatėse vykdomiems pasienio bendradarbiavimo projektams.

ES regionams, kurie ribojasi su trečiosiomis šalimis, skirtos šios finansinės bendradarbiavimo priemonės: Techninės paramos Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalims programa (**TACIS**), Viduržemio jūros regiono plėtros susitarimas (**MEDA**), skirtas Viduržemio jūros regiono trečiųjų šalių ekonominėms ir socialinėms reformoms remti, ir Bendrijos pagalba buvusios Jugoslavijos šalių rekonstrukcijai, plėtrai ir stabilumui (**CARDS**).

Europos Komisija planuoja nuo 2007 m. pradėti įgyvendinti naują **Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę (IEVP)**, skirtą pasienio bendradarbiavimui remti. Šios priemonės kūrimas prasidėjo nuo **kaimynystės programų**, kurios 2004–2006 m. vykdomos ties naujomis išorinėmis ES sienomis. Šios programos papildo esamas pasienio šalių bendradarbiavimo priemones (Interreg, PHARE CBC, TACIS CBC, MEDA ir CARDS) ir naudojami jos.

Interreg bendradarbiavimas tarp Švedijos ir Danijos organų donorystės srityje

Prioritetai

Patirtis rodo, kad sėkmingiausios Interreg programos, grindžiamos vietinėmis ir regioninėmis koncepcijomis, yra „tarpregioninio“ pobūdžio ir įgyvendinamos pagal kuo paprastesnę administracinę schemą.

Programų našumas, veiksmingumas ir atitiktis teisės aktams – tai trys prioritetai, kuriuos būtina nustatyti vienu metu, tačiau norint gerai pasiruošti teritoriniam bendradarbiavimui, reikia atkreipti dėmesį į du plėtros tikslus ir jos sritis.

Programų poveikio ir veiksmingumo didinimas

Kad pasienio, tarpvalstybinio ir regioninio bendradarbiavimo programos būtų kuo naudingesnės, svarbiausia perduoti novatoriškiausių ir sėkmingiausių programų patirtį.

Nors dabartiniu programavimo laikotarpiu buvo dedama daug pastangų, ne visada būdavo pakankamai suvokiami skirtumai tarp regioninės plėtros programų (pvz., 1-ojo tikslo) ir pasienio bendradarbiavimo programų arba kai kuriais atvejais netgi tarp atskirų Interreg programų. Kar-

tais nėra aiškiai nustatytų ribų tarp kai kurių plėtros projektų, todėl dažnai būtina iš naujo apibrėžti jų tikslus, atsižvelgiant į programas, pagal kurias šie projektai vykdomi.

Be to, būtų naudinga aiškiau skirti įvairius programų tipus (ypač pasienio ir regionų programas), pasienio programose atkreipiant dėmesį į vienas kitą papildančius elementus, sinergetinę sąveiką ir bendrus bendradarbiavimo pagrindus. Šie aspektai turi būti sistemingai tikrinami ir tvirtinami viso programavimo proceso metu (pagal prioritetus klasifikuojant tikslus, remiamą veiklą ir atrankos kriterijus) bei projektų atrankos metu.

Vykstant pasienio bendradarbiavimui, labai svarbu vietos ir regionų lygmeniu stiprinti strateginio planavimo pajėgumus. Partneriai privalo drauge įvertinti kiekvieną programavimo etapą, atsižvelgdami į tam tikrą „bendrąją regioninę sąmonę“ ir įvardydami ištis bendrus veiksmus, t. y. tuos, kuriems reikalinga parama, ir tuos, kurie papildo kitas programas.

Be to, bendradarbiavimas turi apimti daugiausia tas sritis, kurios laikomos prioritetinėmis kiekvienai iš šalių, todėl į tai būtina atsižvelgti, nustatant šias sritis. Tai ypač taikytina būsims tarpvalstybinėms programoms.

Vorarlbergo mieste (Austrijoje) Interreg projektas „SPEAK“ užsienio kalbų mokytojams suteikė naujų pedagoginių priemonių

Programų valdymo supaprastinimas

Interreg ir kaimynystės programos privalo atitikti daug kriterijų. Dėl teisės aktų nacionalinių ir regioninių skirtumų bei visiškai skirtingų fondų valdymo sistemų – pagal tai, ar jie veikia ES, ar už jos ribų – ir dėl minėtų kriterijų paraiškų teikimo procedūros, projektų atranka ir jų įgyvendinimas tampa gerokai sudėtingesni. Planavimo laikotarpiu neišvengiami kompromisai dar labiau komplikuoja padėtį, ir projekto paraiškos teikėjui darosi sunku atitikti visus reikalavimus.

Todėl labai svarbu supaprastinti paraiškų kriterijus, kad programose galėtų dalyvauti kuo daugiau įvairių partnerių

Ylamylly (Suomija): pradinė mokykla, įkurta buvusioje karo bazėje

ir būtų užtikrinta tinkama siūlomų projektų atranka. Norint pasiekti šį tikslą, būtina, rengiant nacionalinius ir Europos teisės aktus, atsižvelgti į jungtinių bendradarbiavimo projektų ypatumus. Be to, Europos Komisija bei visų programų vadovaujančiosios institucijos ir techniniai sekretoriai privalo bendradarbiauti, siekdami gerokai supaprastinti programas ir projektus.

Išvados

Intensyvaus teritorinio bendradarbiavimo sėkmė, kuri šiuo metu stebima ES „rytiniame pakraštyje“, yra labai svarbi ir visai Europai. Šio bendradarbiavimo pamokos ir teikiamos galimybės yra išskirtinės ne tik susijusioms šalims, bet ir visos ES plėtrai bei saugumui. Todėl visos valstybės narės turėtų dalyvauti didinant šios veiklos būdo veiksmingumą.

Kaip minėta, būtina atsižvelgti į du pagrindinius elementus: pirma, kaip pagerinti programų paskirties nustatymą, ir antra, kaip supaprastinti programų valdymo ir įgyvendinimo sistemą, padidinti jos našumą ir iš naujo apibrėžti bendras programų valdymo taisykles.

Rytų Europoje dėl sudėtingų bendradarbiavimo ryšių neįmanoma sukurti dirbtinių arba neformalių struktūrų, kadangi bet kuriuo metu gali kilti politinis ar institucinis pasipriešinimas, galintis sukliudyti įgyvendinti užsibrėžtus tikslus, netgi pačius realiausius. Atsižvelgdami į tai, visi pagrindiniai dalyviai iš ES ir už jos ribų privalo gebėti pagrįsti savo pasirinkimą kiekvienu bendradarbiavimo proceso etapu. Todėl Europos pasienio regionai ir didieji tarpvalstybiniai regionai turi ieškoti sprendimų, kurie geriausiai atitiktų jų situaciją ir užtikrintų kuo našesnę bendradarbiavimą.

ES vidinės ir išorinės sienos tam tikra prasme yra idealios teritorijos eksperimentuoti valdant pokyčius ir parodyti, kad įvairiomis ir dažnai sudėtingomis aplinkybėmis derybų keliu įmanoma rasti bendrų sprendimų. Būtina pasinaudoti šia patirtimi – ne tik tarp šalių, bet ir kiekvienoje šalyje atskirai – pasimokant iš specialiųjų „regioninių“ valdymo priemonių, kurios buvo parengtos šio bendradarbiavimo tikslams.

Tarpinis Interreg III įvertinimas

INTERACT programos sekretoriatas atsakingosios institucijos – Austrijos Federalinės kanceliarijos – pavedimu atliko bendrijos Interreg iniciatyvos tarpinio įvertinimo tyrimus. ⁽¹⁾

Europos politikos tyrimų centrui (EPRC), veikiančiam Strathclyde (Strathclyde) universitete Glazgo, buvo pavesta atlikti „apibendrinamąjį vertinimą“, kad būtų galima susisteminti 2003 m. tarpinius Interreg vertinimus. Jo tikslas – pateikti su INTERACT programa susijusias rekomendacijas dėl tolesnės Interreg plėtros ir užtikrinti, kad jos paslaugos atitiktų Interreg veikėjų poreikius.

Buvo iškelti trys konkretūs tikslai: įvertinti iki tol pasiektą pažangą, nušviečiant Interreg III programos strateginius, struktūrinius ir veiklos pranašumus bei trūkumus; padėti nustatyti INTERACT programos prioritetus; įvardyti teritorinio bendradarbiavimo pamokas struktūrinių fondų programavimo laikotarpiui nuo 2006 m.

2005 m. pradžioje paskelbtame tyrime nurodomos trys prioritetinės veiklos sritys: padėti Interreg programoms pasimokyti iš 2003 m. atliktų vertinimų; sujungti Interreg vertinimo praktikas; suteikti Interreg programoms galimybę naudotis išteklių centru ir bendromis paslaugomis.

Šie prioritetai daugiausia grindžiami tokiais pastebėjimais:

- 2003 m., kai buvo atliekamas tyrimas, daugelis programų finansiniu požiūriu buvo nedaug pažengusios. Tik 10 % programų pasižymėjo priimtiniu įsipareigojimų ir išmokų lygiu; kitų programų įsipareigojimai buvo dideli, o išmokos mažos; dar kitos programos buvo vos prasidėjusios. Todėl iškilo realus pavojus prarasti fondų lėšas pagal „n+2“ taisyklę ⁽²⁾.
- Nors atnaujinant stebėsenos rodiklius ir duomenų kaupimo praktiką buvo padaryta didelė pažanga, daugelis stebėsenos sistemų nesugeba pakankamai pateikti tinkamos

valdymo informacijos ir todėl sunku susidaryti bendrą vaizdą apie Interreg laimėjimus visoje Europoje – o tai labai svarbu, diskutuojant apie reformą nuo 2006 m.

- Nors ir atsiranda daugybė sunkumų, kuriuos reikia įveikti, atrodo, kad programų valdymo schemos yra veiksmingos. Interreg IIIA, IIIB ir IIIC programose sukaupta nemažai „geros praktikos“, nors daugeliui programų valdytojų akivaizdžiai tenka labai didelis darbo krūvis, dėl kurio jiems lieka mažai laiko strateginiam planavimui.
- Daugelis Interreg programų turi veiksmingą informavimo sistemą, projektai gerai surenkami ir atrenkami. Tačiau būtina skirti daugiau dėmesio strateginiams iššūkiams. Dageiliui programų iškyla svarbus klausimas – kaip padidinti poreikį gauti lėšų programoms tam tikrose srityse, sektoriuose ar įvairaus pobūdžio organizacijose? Keletas naujoviškų technologijų galėtų garantuoti platesnį taikymą.
- Projektų rengėjų apklausa parodė, kad būtina keistis patirtimi, susijusia su praktiniais Interreg projektų kūrimo ir valdymo aspektais.

Visų svarbiausias prioritetas – remti programų plėtrą naujosiose valstybėse narėse ir pašalinti grėsmę automatiškai prarasti lėšas. Vidutinės trukmės laikotarpiu būtina palengvinti igūdžių įgijimą ir užtikrinti, kad būtų pasimokyta iš einamojo laikotarpio, nes tai naudinga nustatant naujus ES teritorinio bendradarbiavimo tikslus ir sudarant naujos kartos programas. Galiausiai labai svarbu skirti daugiau dėmesio kontekstiniais pokyčiams – ir socialiniams bei ekonominiais, ir strateginiams ar instituciniams.

Pasiteirauti: Inge De Prins, interact@interact-eu.net

INTERACT: bendradarbiavimo skatinimas ir stiprinimas

INTERACT programa (Interreg animacija, bendradarbiavimas ir patirties perdavimas) sistemina ir koordinuoja informaciją apie veiklą, vykdomą pagal bendrijos Interreg iniciatyvą, kurios dalį ji pati sudaro.

Programos tikslas – remtis Interreg I (1990–1994) ir II (1994–1999) sukaupta patirtimi ir pamokomis tam, kad ES valstybėse narėse ir kaimyninėse šalyse vykdoma Interreg III programa (2000–2006) būtų kuo veiksmingesnė. Pagal INTERACT programą kuriami komunikacijos tinklai, platinama informacija ir skatinami patirties mai, pvz., rengiant mokymo kursus.

INTERACT programos sekretoriatas įsikūręs Vienoje (Austrija), jis turi penkių „INTERACT punktų“ tinklą, teikiantį tokias paslaugas:

- **informacija ir animacija** (informacijos apie Interreg teikimas ir matomos bei pasiekiamos patirties sklaida);
- **kvalifikacija ir patirties perdavimas** (mokymas, tinklų kūrimas, naujos idėjos visiems Interreg partneriams);
- **IIIC koordinavimas** (keturių Interreg IIIC programos zonų bendradarbiavimo rėmimas ir keitimasis patirtimi su INTERACT dalyviais);
- **pereinamojo laikotarpio valdymas ir išorinis bendradarbiavimas** (Interreg programos praktinės patirties perdavimas ES plėtros paveiktoms sritims);
- **priemonių rinkinys** (geros praktikos įvardijimas ir praktinių priemonių Interreg programoms valdyti rengimas).

INTERACT padalinių ir sekretoriato darbui priskiriamas ir 22 konkrečių projektų įgyvendinimas.

Daugiau informacijos: www.interact-eu.net

⁽¹⁾ A Study of the Mid Term Evaluations of Interreg Programmes for the Programming Period 2000–2006. Elektroninė versija ir spausdintos versijos užsakymo blankas pateikiami INTERACT tinklalapyje: www.interact-eu.net.

⁽²⁾ Pagal šią taisyklę fondų bendrai finansuojamos programos metinė finansavimo dalis turi būti išmokėta nepasibaigus antriesiems metams po įsipareigojimo pradžios („n“ – tai metai, kuriais buvo prišimtas įsipareigojimas); nepanaudotos lėšos automatiškai prarandamos, išskyrus išimties atvejus.

Interreg IIIA: pasienio bendradarbiavimas

ITALIJA–ŠVEICARIJA

Alpinių grūdinių kultūrų auginimas

Bendra vertė: 422 933 EUR
ES indėlis: 93 745 EUR

„Šio Bolzano autonominės provincijos ir Graubiuendo kantono bendradarbiavimo tikslas – inventorizuoti vietinių grūdinių kultūrų pasėlius ir užregistruoti su tuo susijusias žinias bei praktinę patirtį. Projektas taip pat apima abiejų regionų grūdinių kultūrų palyginimą, kokybinę analizę ir žemės ūkio kultūrų potencialą turinčių endogeninių rūšių gamybą, siekiant jas sugrąžinti į vietos žemės ūkį ir išsaugoti šį Alpių slėnių biologinį paveldą. Informacinių kampanijų, konferencijų ir kilnojamųjų parodų metu gyventojai bus informuojami apie tai, kokią naudą teikia šios vietinės grūdinės kultūros.“

Josef Dalla Via, Bolzano autonominės provincijos žemės ūkio ir miškininkystės eksperimentinio centro direktorius
josef.dallavia@provinz.bz.it

AUSTRIJA–ČEKIJOS RESPUBLIKA

Nacionalinio parko registracijos centras

Bendra vertė: 2 797 904 EUR
ES indėlis: 1 398 951 EUR

„2000 m. įsteigtas Tajos (Thaya) slėnio nacionalinis parkas yra Čekijos Respublikos Podyji nacionalinio parko, įkurto 1991 m., tęsinys Austrijoje. Tai ir gamtos išsaugojimo projektas, ir priemonė, pasitelkiant turizmą skatinančią vietos plėtrą. Pagrindinis projekto akcentas – registracijos ir informacijos centro įkūrimas. Registracijos ir mokymo įranga suteikia lankytojams galimybę susipažinti su parko raida, gamtiniais procesais, parko ekologija ir pasienio teritorijų veikla šiai aplinkai išsaugoti. Projektas ypač skiriamas vaikams ir jauniems žmonėms, taip pat ir gamtos mylėtojams bei mokslininkams.“

Martha Schober, Nationalpark Thayatal Ges.m.b.H.
office@np-thayatal.at
<http://www.np-thayatal.at>
(www.nppodyji.cz/_E_PODYJ1.HTM)

PAMINA

PAMINA regiono jaunimo tinklas

Bendra vertė: 240 000 EUR
ES indėlis: 120 000 EUR

„Šis tinklas įkurtas tam, kad būtų skatinami glaudesni ryšiai ir pasienio partnerystės tarp jaunų žmonių bei jaunimo organizacijų Prancūzijos ir Vokietijos bendradarbiavimo PAMINA (Pietų Palatinas, Vidurio ir Aukštutinis Reinas bei Šiaurės Elzasas) regione. PAMINA regiono jaunimo tinklo centrinė būstinė ir trys vietiniai centrai, vykdančys jaunų žmonių bendradarbiavimo projektus, organizuoja jungtinę veiklą, palengvina mainus bei finansinių lėšų pasiekiamumą ir pan. Be ryšių tarp jaunų žmonių, siekiama ir gerokai bendresnio tikslo – sustiprinti ir pagerinti santykius tarp piliečių abipus sienos.“

Jörg Saalbach, Interreg IIIA PAMINA programos techninis sekretoriatas
Joerg.saalbach@regio-pamina.org
www.paminaj.net

AIRIJA–VELSAS

Pagalba mokymosi negalių turintiems žmonėms

Bendra vertė: 911 000 EUR
ES indėlis: 683 250 EUR

„Pagrindinis PACTS projekto (*Partners collaborating in training for individuals with specific learning disabilities* – angl. „Partneriai, bendradarbiaujantys mokydami specialiųjų mokymosi negalių turinčius asmenis“) tikslas – padidinti visuomenės sąmoningumą ir rasti būdų įvardyti ir padėti Velso bei Rytų Airijos žmonėms, turintiems mokymosi negalių. Kalbant konkrečiai, siekiama išplėtoti mokymo metodus ir padėti šioms žmonėms įgyti aukštąjį išsilavinimą, tokiu būdu pagerinant jų perspektyvas ieškant kokybiško darbo. Projektas jau vyksta ilgiau nei metus, ir per tą laiką buvo suorganizuoti gyventojų kursai, kuriuose dalyvavę mokyklų, asociacijų bei įdarbinimo agentūrų atstovai turėjo galimybę keistis gera praktika. PACTS projekto grupė taip pat pradėjo nuotolinio mokymo programą, kurioje naudojamos pastoviosios atminties kompaktiniais diskais (CD ROM) ir internetine informacija. Be to, buvo surengti ir jungtiniai mokymo kursai.“

Amanda Kirby (Velsas) ir **Mary Meaney** (Airija), projekto vadybininkės
Mary.Meaney@itb.ie; amanda.kirby@btinternet.com
www.pactsproject.com

Suomija–Rusija

„Euregio Karelia“: vykstantis ES ir Rusijos bendradarbiavimas

Marko Ruokangas, kaimynystės programos „Euregio Karelia“ sekretoriato vadovas

„Euregio Karelia“ programos bendradarbiavimo sritis plyti 700 km abipus Suomijos–Rusijos sienos, apimdama tris Suomijos regionus (Kainuu, Šiaurės Kareliją ir Oulu) bei Rusijos Karelijos Respubliką.

Tik Suomijai įstojus į ES 1995 m., jos regionai galėjo pradėti bendradarbiauti su kaimynais iš Rusijos. Siena buvo uždaryta maždaug iki 1991 m., ir net žlugus sovietų režimui, gyventojai retai palaikydavo tarpusavio ryšius. Interreg IIIA Karelijos programa (1995–1999 m.) suteikė naujų galimybių, ir santykių užmezgimas visais lygmenimis tapo geriausiai apčiuopiamu pirmojo Interreg etapo rezultatu.

Minėti regionai nusprendė sustiprinti šiuos ryšius dar 10-ojo dešimtmečio antrojoje pusėje ir sukūrė naują bendradarbiavimo forumą, pavadintą „Euregio Karelia“. Tokiu būdu pavyko nubrėžti pagrindines pasienio bendradarbiavimo kryptis.

Pasirengimas Interreg IIIA Karelijos programai (2000–2006 m.), kuri apima veiklą iš Suomijos pusės, prasidėjo tuo pat metu kaip ir Rusijos Karelijos Respublikos pasienio bendradarbiavimo programa. Šių dviejų programų derinys – programa „Mūsų bendra siena“ („Our common border“) – sukūrė pradinį pagrindą „Euregio Karelia“ veiklai.

„Euregio Karelia“ pasiūlė, kad Europos Komisija pradėtų bandomąjį projektą, pagal kurį į vieną programą būtų įtrauktas ir vidinis, ir išorinis finansavimas. Tačiau tam dar nebuvo atėjęs tinkamas laikas, ir šis sumanymas tapo įmanomas tik 2004 m., kai ES ties savo išorinėmis sienomis pertvarkė Interreg programas į „kaimynystės programas“, pagal kurias buvo vykdoma ir vidinė, ir išorinė veikla. Tuo pat metu Europos programa ir politinis „Euregio Karelia“ forumas užmezgė glaudesnius ryšius. Nors kaimynystės programa valdoma atskirai, laikantis nustatytų teisinių procedūrų, vis dėlto buvo nuspręsta, kad būtų naudingiau, jei programa vadintųsi pagarsėjusiu „Euregio Karelia“ vardu.

Jaunimo susirinkimas Koli, vykdamas „Euregio Karelia 2000+“ susitikimų programą

Didžiausią regioninį ir vietinį poveikį bendradarbiavimas turėjo plėtrai ir užimtumui. Sėkmingų programų dėka iki šios dienos pavyko įgyvendinti ne mažiau kaip 350 projektų nuo paprasto pasienio kontrolės postų modernizavimo iki ambicingesnių veiksmų, apsaugant kultūros paveldą. Puikus tokios veiklos pavyzdys – Oulankos (Suomija) ir Paanajärvi (Rusija) nacionalinių parkų „dvynių“ projektas. Be tiesioginių darbo vietų sukūrimo, visi šie projektai turėjo gerokai didesnių netiesioginių padarinių, kurie paskatino kitokio pobūdžio bendradarbiavimą.

Šios iniciatyvos dėka pavyko užmegzti gerus santykius su kaimynais iš Rusijos bei palaikyti ryšius tarp trijų projekte dalyvaujančių Suomijos regionų. Kiekvienas jų turi savą bendradarbiavimo su Rusija ypatumų ir koncepcijų, tačiau šiuos individualius metodus vienija bendra vizija.

Taip buvo sukurtas pagrindas ES ir Rusijos šiaurinių žemių bendradarbiavimui, kuris konkrečią išraišką įgavo vykdomų programų dėka. Didžiausias ateities uždavinys – labiau suartinti šiuos veiksmus politiniu lygmeniu. Šiuo atžvilgiu politinį bendradarbiavimo kontekstą padeda kurti ES ir Rusijos strateginė partnerystė, keturios bendrosios erdvės ir „šiaurinio matmens“ iniciatyva. O tai savo ruožtu turėtų sukurti strateginius pagrindus būsimosioms pasienio programoms, kurios vykdomos ties išorinėmis ES sienomis.

„Bendradarbiavimo kultūra“ po truputį tapo kasdienine realybe daugeliui žmonių. Pasienio regionų bendradarbiavimas šiandien yra neatsiejama regioninės plėtros dalis, nors ne visos galimybės dar išnaudotos. Svarbiausias šio meto uždavinys – įtraukti į bendradarbiavimą jaunos žmonės, ir šiam tikslui pasiekti jau pradėta nemažai perspektyvių iniciatyvų.

Pasienio bendradarbiavimo valdymas – taip pat puiki praktika: programos sekretoriatas nuolat susiduria su naujais iššūkiais, pradedant nuo praktinių įgyvendinimo klausimų ir baigiant ES užsienio politika. Kuriant tinklus, taip pat atsivėrė naujos perspektyvos. Tai ypač rodo, kad pasienio problemos daugmaž visur vienodos ir visuotinai trokštama tik vieno – sumažinti „sienos efektą“. Bet ar tai nėra viena priežastis, dėl kurių egzistuoja Europos Sąjunga?

Daugiau informacijos: www.euregiokarelia.fi

Interreg IIIA Prancūzija–Ispanija: per Pirėnus

Jokie kalnai mūsų neišskirs

Sunkiai praeinami Pirėnai ilgą laiką skyrė Prancūziją nuo Ispanijos. Tačiau vietos gyventojai palaipsniui įveikė šią kliūtį, ir šiandien abi kalnų puses jungia tvirti ekonominiai, politiniai, socialiniai bei kultūriniai ryšiai. Ispanijos įstojimas į Europos Sąjungą ir jos sparti plėtra, Prancūzijos ir Ispanijos ekonominė konvergencija bei daugybė bendradarbiavimo programų padėjo sustiprinti pasienio mainus. Būtent tokią tendenciją skatina ir struktūrizuoja Interreg programa.

Projekto ISARD, kuriuo siekiama sureguliuoti seisminės informacijos keitimąsi tarp Ispanijos ir Prancūzijos, dalyviai

„Nuo emocinio ir ideologinio bendradarbiavimo mes perėjome prie veiksmingo ir organizuoto bendradarbiavimo“, – taip Jean Lavie, Pasienio užimtumo observatorijos direktorius iš Prancūzijos, iš esmės apibūdina šį Interreg projektą, kurį Akvitanijos, Baskų krašto, Navaros ir Aragono pasienio regionuose vykdo Pirėnų, Eje Atlántico ir Hueskos (Huesca) tarpregioninė profesinių sąjungų taryba bei aštuonios bendradarbiaujančios Prancūzijos ir Ispanijos profesinių sąjungų organizacijos. „Nuo vadinamųjų „kregždžių“ laikų, kai XIX amžiuje moterys kopdavo per kalnus, ketindamos dirbti espadrilių fabrikuose, žmonės dažnai kirsdavo Pirėnus ieškodami darbo, ir ši tendencija nuolat stiprėjo. Vien šioje srityje, tarp Bejonės (Bayonne) ir San Sebastiano, šiuo metu yra 3 500 pasienio darbuotojų: 2 000 Prancūzijoje dirbančių ispanų, ir 1 500 Ispanijoje dirbančių Prancūzijos piliečių. Tačiau mes nepaprastai mažai žinome apie šią labai nevienalytę darbo rinką, kurios daugelyje sričių – darbo teisėje, mokyme, kvalifikacijos pripažinime ir pan. – galio-

ja skirtingos taisyklės, atsižvelgiant į tai, kur esama – Pirėnų šiaurėje ar pietuose.“ Todėl ir kilo idėja įsteigti šią pasienio užimtumo observatoriją, kuria siekiama trijų tikslų: kaupti lyginamosios statistikos duomenis ir abipus sienos atliktų tyrimų informaciją, nustatyti rodiklius, galinčius atitikti darbuotojų poreikius ir suteikti valdžios institucijoms galimybę susipažinti su šia informacija. Projekto biudžetą sudaro 247 750 eurų (iš jų 93 000 eurų skiria ERPF), ir paskirties bei turinio požiūriu tai itin vaizdingas metodikos, kurią jau daug metų taiko Interreg IIIA Prancūzijos–Ispanijos programa, pavyzdys.

Ši pasienio programa vykdoma abipus ir išilgai Pirėnų kalnų, ji apima apie 70 000 km² teritoriją, kurioje gyvena 4,7 mln. gyventojų. Pagal programą, kurios biudžetą sudaro apie 172 mln. eurų (įskaitant 86 mln. eurų iš ERPF), iki 2006 m. pabaigos turėtų būti įgyvendinta 250 projektų. Visi šie projektai yra jungtiniai ir bus vykdomi įvairiose srityse: nuo

stambių infrastruktūros darbų (keliai, tuneliai) iki mažesnio masto projektų, kuriuos vykdo savivaldybės, asociacijos ar kompanijos, „nors įmonių remiama pasienio veikla labai greitai susiduria su konkurencijos problemomis“, – pabrėžia programos vadovaujančiosios institucijos Europos fondų ir pasienio bendradarbiavimo tarnybos Akvitanijos provincijoje direktorius Jean-Marie Blanc.

„Mūsų išeities taškas buvo mūsų skirtumai. Mes klausdavome savęs: kas iš visų mūsų skirtumų galėtų būti naudinga kitiems?“ – sakė Victor Lacambra, koordinuojantis pirmąjį Interreg IIIA Prancūzija–Ispanija finansuojamą socialinį projektą „PortilHon“, taip pavadintą pagal kalnų perėją, esančią tarp Benasque'o ir Luchono vietovių ir jungiančią Aragono bei Vidurio Pirėnų regionus. Kaip aiškino projekto rengėjai, „pavadinime esanti didžioji raidė „H“ simbolizuoja H formos regbio vartus, skirtus laimėjimų konversijai, ir negalią (angl. handicap)“. „PortilHon“ projektu, kurį remia dvi pagalbos neįgaliesiems žmonėms organizacijų federacijos – CADIS-Huesca Ispanijoje ir APAJH31 Prancūzijoje⁽¹⁾ – siekiama pagerinti neįgaliųjų asmenų ir jų šeimų gyvenimo sąlygas penkiose srityse: laisvalaikio, integracijos į darbuotojų gyvenimą, švietimo ir mokymo, senėjimo, alternatyvų jų priežiūros centrums ir teisinės apsaugos. „Mes visi labai daug mokomės, – tęsia Victor Lacambra. – Pavyzdžiui, norėdami sujungti į tinklą keturis neįgaliesiems pritaikytus poilsio centrus, mes susiduriame su dviem skirtingais požiūriais. Ispanijoje specialistai, teikiantys paslaugas neįgaliesiems, mokomi organizuoti laisvalaikį, o Prancūzijoje yra atvirkščiai – laisvalaikio organizavimo specialistai mokomi dirbti su neįgaliaisiais. Šie du požiūriai iš tikrųjų pakankamai papildė vienas kitą ir, kaip paaiškėjo, jų derinys labai vertingas.“

Centralizmas vienoje Pirėnų pusėje, autonomija – kitoje

Kaip tvirtina projekto administratoriai ir vadybininkai, pasienio bendradarbiavimui labai svarbi įvairių praktikų, kultūrų ir net sistemų akistata, kadangi jos dažnai būna labai skirtingos, nes jas lemia skirtinga istorija ir visuomenė, įvairūs metodai ir poreikiai. Bendradarbiaujantys partneriai dažniau nei kalbą kaip pagrindinį sunkumą nurodo institucinės aplinkos ir administravimo kultūros skirtumus. Prancūzijos ir Ispanijos atveju šie skirtumai ypač svarbūs, kadangi šių šalių politinė struktūra yra skirtingo modelio: vis dar ryški centralizacija Prancūzijoje ir labai išstoblintas regionalizmas Ispanijoje.

Šokių grupės „Ballet Biarritz“ vykdomasis direktorius ir vienas iš Interreg remiamo Pasienio choreografijos centro steigėjų Filgi Claverie apibendrina savo pastebėjimus: „Prancūzijos administracija dažnai laikoma „jakobinų tipo“, „piramidinė“ ir biurokratine sistema. Ispanijoje dėl sprendimus priimančių institucijų artumo ir didesnės autonomijos, ypač Katalonijoje ar Baskų krašte, yra daugiau lankstumo ir kūrybiškumo. Antra vertus, reikia pripažinti,

kad Prancūzijos kultūrinės raidos ir ilgamečio planavimo tradicijos garantuoja projekto finansavimą. O Ispanijoje biudžetas sudaromas tik metams, todėl nuolat kyla pavojus, kad vėliau bus abejojama dėl finansavimo sprendimų.“

„Administracinis bendradarbiavimas – tai viena iš stipriųjų mūsų programos pusių. Mes labai daug mokomės. Interreg II programoje buvo mažiau šio matmens,“ – mano Amaia Urtasun, Akvitanijos regiono tarybos Interreg pareigūnė. Programoje dalyvauja daug institucinių partnerių. Iš Prancūzijos – tai valstybė, trys regionų tarybos (Akvitanijos, Vidurio Pirėnų ir Langedoko-Rusiljono (Languedoc-Roussillon), penkios generalinės tarybos (Pirėnų-Atlanto, Aukštutinių Pirėnų, Ariježo (Ariège), Aukštutinės Garonos ir Rytų Pirėnų) bei DATAR⁽²⁾). Iš Ispanijos – tai centrinė valstybė (mokėjimo įstaiga) ir penkios autonominės bendruomenės (Baskų kraštas, Navara, Aragonas, Katalonija ir La Rioja).

Pagrindiniai partneriai

„Toks didelis partnerių skaičius ir bendradarbiavimo teritorijos dydis privertė mus įsteigti tris „techninius padalinius, – aiškina Michaël Lapoirière, taip pat Interreg pareigūnas. – Rytų zonos padaliniui vadovauja Katalonijos vyriausybė, Vidurio Pirėnų padaliniui – Aragono vyriausybė ir Vakarų zonos padaliniui – Pirėnų-Atlanto generalinė taryba. Kiekvienas projektas taip pat turi savo pagrindinį partnerį, kuris yra svarbiausias mūsų pašnekovas, atsakingas už projekto įgyvendinimą.“

„Ši „pagrindinio partnerio“ koncepcija, kurią mes ketinome formalizuoti, įpareigoja mus kurti tikras partnerystes, – aiškina Jean-Marie Blanc. – Interreg III – tai tikras bendradarbiavimas ir, priešingai nei Interreg II, tai ištisų jungtinių projektų, kuriuos vykdo dalyviai iš abiejų Pirėnų pusių.“

■ *Avėdra maitinasi kaulais, kuriuos sutrupina numesdama iš 50–100 m aukščio*

⁽¹⁾ CADIS-Huesca: *Coordinadora de Asociaciones de Discapacitados de Huesca* (Hueskos neįgaliųjų asmenų asociacijų koordinavimas). APAJH31: *Association Pour Adultes et Jeunes Handicapés de Haute-Garonne* (Aukštutinės Garonės neįgaliųjų jaunų ir suaugusiųjų asmenų asociacija).

⁽²⁾ *Délégation de l'aménagement du territoire et à l'action régionale* – valstybės valdoma koordinacinė teritorijų planavimo įstaiga.

Fuensanta (Aragonas): koplyčios restauracija, vykdančią projektą „Continua Pirineum“

„Gyvųjų Pirėnų“ (*Pirineo vivo/Pyrénées vivantes*) projektas, kuriam skiriama 3,11 mln. eurų ir 49 % šios sumos finansuoja ERPF, – tai itin išraiškingas tokio pobūdžio bendros veiklos pavyzdys. Pagal šį projektą ketinama imtis koordinuotos vadybos kalnuose ir pasiūlyti jungtinių bei vietinių veiklos būdų aplinkosaugos problemoms spręsti, kurie papildytų Europos priemones. Stambių plėšriųjų paukščių avėdrų (*gypaetus barbatus*), kurios laikomos išraiškingu Pirėnų gyvūnijos simboliu, apsauga buvo pasirinkta kaip modelis, tinkamas organizuoti bendradarbiavimą trijose teminėse srityse: aplinkosaugos stebėseną, ekologinį švietimą ir biologinės įvairovės apsaugą. „Taikydami pasienio bendradarbiavimo metodą kartu su visais savo partneriais iš avėdrų gyvenamųjų vietų (medžiotojais, ūkininkais, miškininkais, išrinktaisiais atstovais, keliautojais, gamtos organizacijomis, mokytojais ir pan.) ir stengdamiesi geriau suvokti visų poreikius, mes tikimės pažadinti vietinį sąmoningumą ir atsakomybę už aplinkosaugos reikalus bei įgyvendinti veiksmingas priemones Pirėnų gamtiniam paveldui apsaugoti,“ – aiškina Juan Faure, Aragono vyriausybės atstovas, koordinuojantis projektą, kuriame dalyvauja apie 60 partnerių iš abiejų pasienio pusių bei Prancūzijos ir Ispanijos paukščių apsaugos draugijos: „Ligue pour la protection des oiseaux“ (LPO, Prancūzija) ir „Fundacion para la conservacion del quebrantahuesos“ (FCQ, Ispanija).

Sobrarbės (Sobrarbe) apygardos (kurią sudaro 15 Ispanijos municipalitetų) turizmo paslaugų centras, įsikūręs Ainsoje (Aragonas), toje pačioje pilyje kaip ir nepakartojamas avėdroms skirtas FCQ ekologijos muziejus, bei Jungtinė Aurės (Aure) ir Lurono (Louron) slėnių profesinė sąjunga vykdo projektą „Continua Pirineum“ (jame dalyvauja 48 Prancūzijos municipalitetai ir trys apygardos). Projekto tikslas – įkurti kaimo turizmo tinklą abipus Pirėnų (abiejose pusėse įsteigti turizmo biurą, sukurti bendrą tinklalapį ir pan.), atkreipiant dėmesį į senuosius pasienio kalnų kelius, sudarančius „Romaniškojo meno kelią“ ar „Istorinio prekybos kelio“ dalį. Be to, atkuriamos avidės, šv. Jokūbo (St. Jacques) piligrimų užiegos namai, kontrabandininkų prieglaudos ir smulkios kaimiškos tėvonijos.

Rizikos prevencija ir pasiūlymo galia

Kalbant apie „prieglaudas“, žmonių saugumas – tai dar viena bendrą susirūpinimą abipus Pirėnų kelianti problema, kuriai spręsti aukščiausiu lygiu pasitelkiama Interreg programa ir valstybinės bei regioninės valdžios institucijos.

Barselonoje įsikūręs Katalonijos kartografijos institutas (CIC) bendradarbiauja su Prancūzijos geologijos ir kalnakasybos tyrimų biuru (BRGM) bei keturiais kitais partneriais, vykdydamas „ISARD“ projektą (*Automatic seismic information on regional damage* – angl. „Automatinė seisminė informacija apie regioninę žalą“), kurio pagrindinis tikslas, vadybininkės Agnès Llados teigimu, – „kaupti prevencinę ir operatyvinę informaciją apie Pirėnams kylantį seisminį pavojų be jokių pasienio sąlygojamų iškraipymų ir veiksmingai bei per realų laikotarpį perduoti šią informaciją vietos gelbėjimo ir krizių valdymo tarnyboms.“ Turėdami 1 645 mln. eurų Interreg biudžetą, ISARD partneriai vykdo keturias priemones: vienija Pirėnų seisminę zoną, rengia seisminius scenarijus, kuria automatinę rizikos vertinimo sistemą ir platina informaciją.

Pirėnų skubios pagalbos saugumo (*Sécurité Urgences Pyrénées/Seguridad y Urgencias en los Pirineos* – SUP) projektas, kuris vykdomas vadovaujant Prancūzijos nuotolinės medicinos ir fiziologijos institutui MEDES, apima gelbėjimo operacijas kalnuose, telemediciną ir rizikos prevenciją. Naudojantis naujausia technologine ir telematine įranga, buvo sukurtas medicininės pagalbos lagaminėlis, į kurį įeina minikompiuteris, palydovinio ryšio telefonas ir „kelioniniai“ medicinos prietaisai. Šį lagaminėlį gali naudoti gydytojai ir pirmosios pagalbos darbuotojai, norėdami suteikti pirmąją pagalbą nelaimingų atsitikimų aukoms kalnuose bei skubiąją pagalbą kalnų gyventojams abipus sienos, iš kur sunku pasiekti medicinos centrus. „Mes bandomė dar labiau sumažinti lagaminėlio turinį, – aiškina Aragono technologijų instituto atstovas Francisco Rojas, vienas iš 10 SUP partnerių. – Per tą laiką projektas jau padarė poveikį teisės aktams: dabar Aragono paramedikai ir pirmosios pagalbos darbuotojai turi teisę vykdyti ligonių priežiūrą, kurios anksčiau galėjo imtis tik gydytojai.“

SUP pavyzdys byloja apie poveikį, kurį gali padaryti Interreg pasiūlymai, turėdami į bandomąją veiklą įtrauktos europinės programos statusą. Yra nemažai pavyzdžių, kai pasienio bendradarbiavimo projektai lėmė teisės aktų ir politikos pokyčius. Antai „PortilHon“ projekto partneriai iš Aragono, remdamiesi Prancūzijos teisės aktų pavyzdžiu, siekia paankstinti pensinį amžių neįgaliesiems Ispanijos žmonėms; o Alberoje, kuri plyti Rytų Pirėnuose abipus Prancūzijos–Ispanijos sienos, Interreg projektą „L'Albera, memòria i terra“ („Albera, atsiminimai ir kraštas“) vykdančią asociaciją „užrašinėja pasakojamąją Katalonijos atmintį“ ir remdamasi šiuo projektu siekia, kad regionas būtų pripažintas „gyvosios kultūros kraštovaizdžiu“ pagal UNESCO pasaulinio paveldo kriterijus. „Interreg pripažinimas suteikia garantiją,“ – tiki projekto koordinatore Brigitte Castell. Tokį požiūrį palaiko ir Filgi Claverie iš Biarritzo baletas: „Europos vėliava ant mūsų plakatų – tai tarsi etiketė. Net jei baigtųsi finansinės lėšos, Europos paramai gauti svarbiausia būti kasdienine realybe, o tokią galimybę kaip tik ir suteikia Interreg.“

Daugelį pateiktų projektų paraiškų įkvėpė kasdieninis gyvenimas: „Mes gavome daugybę paraiškų ir daugybę labiausiai

Biarritz baletto spektaklis

pageidaujamų priemonių yra glaudžiai susijusios su mūsų srityje iškilančiomis problemomis, – nurodo Laurence Hourcourigaray, Interreg pareigūnas iš Regioninės Pirėnų-Atlanto tarybos. – Tai akivaizdu kalbant apie kultūros projektus, tačiau aš turiu galvoje ir kitokią veiklą, kaip antai projektas „Bizia“ („Gyvenimas“), kurį finansuoja penkios asociacijos, įskaitant Pasaulio medikų asociaciją. Kiekvieną savaitgalį tūkstančiai jaunų žmonių abipus sienos eina į diskotekas ar dalyvauja vakarėliuose. Ten platinami įvairūs narkotikai, pasi-taiko daug nelaimingų atsitikimų, kartais pasibaigiančių mirtimi. Pirmasis projekto aspektas – sumažinti su tokiau „vakarojimu“ susijusią riziką, buriant žmonių grupes, kurios vietoje kalbėtųsi su narkotikų vartotojais, informuotų juos ir užtikrintų, kad jie padarytų sau kuo mažesnę žalą. Antrasis aspektas – įkurti Bilbao didžiausią Ispanijoje „higieniško vartojimo“ vietovę. „Bizia“ projektas, kuris Europoje laikomas labai novatorišku, pagal Interreg programą turi 1,75 mln. eurų biudžetą, kurio pusę finansuoja ERPF.

Laikas ir metodas

„Globalizacija arba bent jau internacionalizuota ekonomika prasideda nuo pasienio bendradarbiavimo. Štai kodėl Interreg programa mums tokia svarbi,“ – teigia Xavier Farriols Sender, Katalonijos švietimo ministerijos profesinio ir tęstinio moky-mo padalinio generalinio direktoriaus pavaduotojas. Jo departamentas vykdo Interreg „Pasienio profesinio mokymo“ projektą, kuriuo skatinamas bendradarbiavimas tarp Katalonijos ir Prancūzijos profesinio mokymo ir orientavimo sistemų. Pagal šį projektą ne tik tyrinėjami panašumai, skirtumai ir poreikiai (kai kurie tyrimai išleidžiami atskira knyga), bet ir organizuojami mainai tarp mokymo specialistų (teritorinių seminarų forma), taip pat ir konkrečios patirties mainai profesinio mobilumo srityje, kuriuose jau dalyvauja 60 jaunų žemesnės kvalifikacijos žmonių: virėjai praktikantai iš Prancūzijos lanko mokymo kursus Katalonijoje, o jų kolegos iš Katalonijos daro tą patį Tulūzės regione. „Šiuo atveju taip pat buvo nelengva viską suorganizuoti, – aiškina vadovaujantis projektui Angels Font Burés. – Praktikantai iš Prancūzijos buvo pasirašę darbo sutartį su darbdaviu, o kataloniečių atvejais kitoks – jie turėjo studento

statusą. Laimei, restoranų savininkai įsitraukė į procesą ir moky-mo kursų laikotarpiu sutiko atsisakyti savo mokinių.“

Xavier Farriols Sender pabrėžia, kaip svarbu nuolat plėtoti bendradarbiavimą: „Interreg davė mums laiko, o tai yra svarbiausias dalykas. Laikas skirtas visų pirma pažinti savo partnerius. Tai užtrunka visus pirmuosius metus. Tada būtina turėti galimybę tikėtis tęstinumo – panašios galimybės mes pasigedome kirpyklų sektoriuje, kadangi naujieji mūsų partneriai iš Prancūzijos nebuvo deramai informuoti.“

Joan Luria i Pagès, vadovaujantis Interreg IIIA Prancūzijos–Ispanijos programos rytų zonos techniniam padaliniui, apibendrina visų požiūrį: „Interreg programa – geras įrodymas projektų rengėjams, kad ilgalaikis bendradarbiavimas įmanomas.“

„Yra tik keli nesutarimai veikimo srityje, – pažymi Jean-Marie Blanc, – tačiau apskritai aš manau, kad mes galime būti patenkinti padaryta pažanga. Prireikė vienerių metų pradžios problemoms įveikti. Paraiškų skaičius mus nustebino. Operatoriai jau buvo pasirengę startui, ir mums teko truputį pristabdyti. Tačiau mes ruošėmės visoms toms problemoms. Tarp problemų, su kuriomis susidūrėme, buvo tikslų keitimas ir projektų rengėjų kompetencija – tokio pobūdžio problemų galima aptikti visuose projektuose ir programose. Pasienio bendradarbiavimas tiesiog šiek tiek komplikuoja reikalus. Svarbiausia – noras bendradarbiauti su regionais ir dirbti projekto rengėjams. Mes turime būti kuklūs ir ambicingi vienu metu. Turime realiai vertinti, imtis realių veiksmų ir toliau siekti „idealiųjų“ tikslų, kuriuos nustatė Komisija, o jos vaidmuo – kuo aukščiau pakelti kartelę, ir tik tai yra normalu. Tada jums reikia rasti būdą, kaip dirbti kartu, reikia sistemingų susitarimų visais svarbiausiais klausimais. Galiausiai jūs privalote turėti vaizduotę ir gebėti mąstyti, išeidami už administravimo kultūros ribų.“

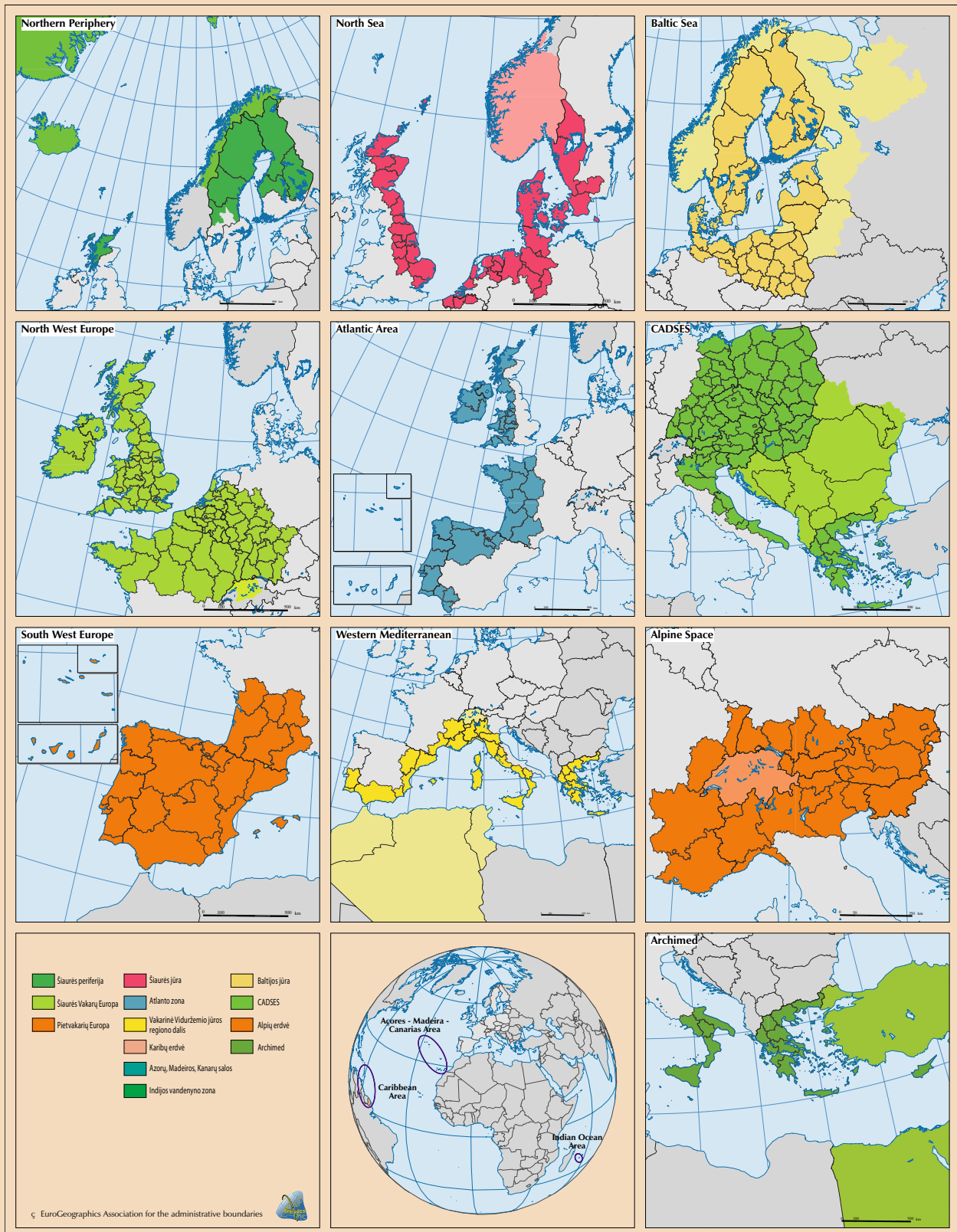
Daugiau informacijos: <http://aquitaine.fr>

Projektas „PortilHon“: šventiniai susitikimai, siekiant pagerinti neįgalių asmenų gyvenimo sąlygas

Interreg III B: tarpvalstybinis bendradarbiavimas

ALPIŲ ERDVĖ

„AlpEnergyWood“: mediena kaip energijos šaltinis

Bendra vertė: 1 831 700 EUR
ES indėlis: 851 000 EUR

„Pagrindinis „AlpEnergyWood“ projekto tikslas – suteikti visiems daugiau galimybių naudotis devynių Alpių erdvės regionų specialistų, vietos valdžios institucijų ir piliečių žiniomis bei gera praktika, skatinant vietinio energijos šaltinio – medienos kuro – naudojimą. Kalbant konkrečiai, būtina suartinti šios srities veikėjus ir pasitelkiant internetą palengvinti jiems prieigą prie žinių, kad visa visuomenė sužinotų apie šį atsinaujinantį energijos šaltinį, kad būtų atliktas pramoninių struktūrų, skirtų medienos kurui gaminti, įgyvendinamumo tyrimas ir, naudojantis naujausiomis komunikacijų technologijomis, būtų sukurti profesinio mokymo pagrindai šioje srityje.“

Frédéric Douard, ITEBE „Institut technique européen du bois-énergie“ direktorius
frederic.douard@itebe.org
www.alpenenergywood.org

CADSES

LHASA: didelių gyvenamųjų kvartalų atgaivinimas

Bendra vertė: 1 801 220 EUR
ES indėlis: 1 122 512 EUR

„Dideli gyvenamieji kvartalai taip pat gali vaidinti svarbų vaidmenį konkurencingų regioninių centrų ir miestų plėtroje. LHASA projekto tikslas – naudojant integruotos plėtros planus remti iniciatyvas, kuriomis siekiama pagerinti didelių gyvenamųjų kvartalų socialinę ir ekonominę situaciją, sudarant galimybę renovuoti tuščius pastatus ir pakeisti jų naudojimo paskirtį. Taip naujų valstybių narių miestų vietovės ir miestai taptų patrauklesni. Partneriai iš Italijos ir Vokietijos vykdydavo bandomuosius projektus, siekdami parengti strategijas, kaip kovoti su socialine atskirtimi ir gyvenamosios aplinkos blogėjimu. Rezultatai bus paskelbti visoje CADSES bendradarbiavimo zonoje.“

Ansgar Tesch, Marcano-Helersdorfo rajonas (Berlynas)
ansgar.tesch@ba-mh.verwalt-berlin.de

ŠIAURĖS PERIFERIJA

DESERVE: paslaugų gerinimas atokiose srityse ir kaimo vietovėse

Bendra vertė: 2 251 542 EUR
ES indėlis: 1 642 811 EUR

DESERVE projektu siekiama sukurti galimybę perduoti projekte dalyvaujantiems Šiaurės periferijos regionams paslaugų teikimo atokioms sritims ir kaimo vietovėms modelius. Kiekvienas dalyvaujantis regionas įgyvendina projektą savo teritorijoje, taikydamas tą patį modelį arba tų modelių elementus, kuriuos prieš tai savo teritorijoje išbandė kitas bendradarbiaujantis regionas. Didelis dėmesys skiriamas ne konkrečioms regione teikiamoms paslaugoms, o patiems paslaugų teikimo modeliams. Kadangi svarbiausia – peržengti veiklos sektorių ribas ir iš vieno sektoriaus į kitą perduoti tai, kas išmokta. Be to, partneriai gali išbandyti, kokių mastu tam tikrą modelį galima pritaikyti vietos sąlygoms.“

Helen Betts-Brown, projekto koordinatore
Helen.Betts-Brown@scvo.org.uk

ŠIAURĖS VAKARŲ EUROPA

NOAH: potvynių prevencija, vandens valdymas ir krizių valdymas

Bendra vertė: 6 500 000 EUR
ES indėlis: 3 250 000 EUR

„Tikslus ir skubus informavimas – tai svarbiausias dalykas potvynių prevencijoje. Pagal NOAH partnerystę Vokietija ir Nyderlandai kartu rengia naują potvynių valdymo metodiką Reino ir Maso upių baseine, laikydamiesi dviejų pagrindinių principų. Pirmas, būtinas kuo greičiau ir veiksmingiau reaguoti į vandens pakilimo laikotarpiu bendradarbiaujančiose zonose, naudojantis kompiuterine sistema FLIOWAS (flood information and warning system – angl. „informavimo ir įspėjimo apie potvynius sistema“), kuri buvo išbandyta Kelne, Karlsruje ir trijose Nyderlandų srityse. Kitas NOAH principas – vadinamosios „potvynių partnerystės“ tarp valdžios institucijų ir kitų suinteresuotų veikėjų bei visuomenės. Aktyviai dalyvaudami valdant potvynius, mes siekiame padidinti sąmoningumą, susijusį su vandens keliamomis problemomis.“

Ludolph Wentholt, projekto vadovas, ir Bob Pengel, Taikomųjų vandens tyrimų fondas
noah@stowa.nl
www.noah-interreg.net

Europos periferinių pajūrio regionų konferencija (CPMR)

„Regionų bendradarbiavimas: iš apačios į viršų“

Philippe Cichowlaz, Europos periferinių pajūrio regionų konferencijos (CPMR) regionų politikos ir teritorijų planavimo direktorius

Jau daugiau kaip 15 metų CPMR, kuriai šiandien priklauso apie 150 ES ir kaimyninių šalių regionų, didelį dėmesį skiria regionų bendradarbiavimui. Finansinių išteklių, metodologijos ar projektų kokybės požiūriu didžiausia pažanga, žinoma, buvo padaryta skirus pirmąsias ERPF lėšas šioje srityje. Šis augantis potencialas privertė mūsų asociaciją teikti paramą projektams, kurie vykdomi ne betarpiškai, o yra daugiau perspektyviniai, todėl jais siekiama skatinti naują raidos dinamiką. Dėl šios priežasties CPMR šiuo metu dalyvauja trijuose strateginiuose projektuose pagal Interreg IIB programą:

> **Ateliers méditerranéens d'aménagement du territoire** (AMAT) projektas. Vadovaujant Provanso, Alpių ir Žydrosios pakrantės regionui, bendradarbiaujanti su Viduržemio jūros institutu, devyni šiaurinės ir pietinės Viduržemio jūros pakrantės regionai dalyvauja AMAT projekte, kuris yra naujoviškos regioninės politikos dalis. Pirmiausia reikėjo ištirti konkrečias sąlygas vykdyti šią politiką ES Viduržemio jūros regiono šalyse, kad per ateinantį programavimo laikotarpį būtų atvertos durys projektams, turintiems didžiulį teritorinį poveikį („struktūriniai“ projektams). Be to, būtina reikėjo, kad regionai keistųsi gera teritorine praktika, rengdamiesi veiklai, kuri atitiks kriterijus pagal būsimąją Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą nuo 2006 m., kaip antai didelės rizikos prevencija, pakrančių apsauga, naujovių tinklai ir pan.

> **Atlanto vandenyno erdvės plėtros perspektyva** (ASDP – *Atlantic Spatial Development Perspective*), kuri apima Atlanto vandenyno erdvės policentriškesnės plėtros galimybes, laikantis Europos erdvės plėtros perspektyvos (ESDP) principų. Maždaug 20 Atlanto vandenyno pakrantės regionų dalyvauja ASDP projekte, kurį vykdo mūsų Porto pažangiųjų tyrimų padalinys. Šiuo projektu siekiama, remiantis Atlanto vandenyno zonos socialinių, ekonominių, demografinių ir aplinkosauginių tendencijų analize, pirma, įvardyti **strateginius pasiūlymus**, kuriuos reikia pateikti Europos, tarpregioniniams, taip pat ir regioniniams bei nacionali-

niams veikėjams, siekiant geriau struktūrizuoti Atlanto vandenyno pakrantę; antra, nustatyti **bendradarbiavimo sritis** projektams nuo 2006 m., siekiant sumažinti struktūrinius trūkumus šioje zonoje ir suteikti jai daugiau patrauklumo, palyginti su arčiau centro esančiais ir todėl konkurencingesniais regionais. Šiam tikslui sudarytose darbo grupėse dalyvaus ir instituciniai veikėjai (regionų ir vietos valdžios institucijos per Atlanto vandenyno pakrantės miestų konferenciją), ir socialiniai bei ekonominiai veikėjai (universitetai ir tyrimų centrai, regioniniai, ekonomikos ir socialinių reikalų komitetai per Transatlantinį tinklą (TN), uostų administracijos, įmonės ir pan.).

> Transversalusis projektas, skirtą **jūrinio saugumo** reikalams, kurie jau buvo minėti leidinyje „Info-regio Panorama“ Nr. 15.

Labiau *ad hoc* pagrindu mes, kaip ekspertai, įsitraukėme į įvairius projektus, kaip antai „Baltijos paletė“ („Baltic Palette“), skirta intensyviems patirties mainams organizuoti, bei INTERACT projektas. Mes taip pat dalyvaujame naujajame Viduržemio jūros regiono projekte, kuris vadinamas „Stratmed-Medisdec“ ir buvo inicijuotas, atsižvelgiant į dabartinį programavimo laikotarpį. Šis projektas, kuri rengė Lacio regionas, iš dalies bus grindžiamas AMAT projekto išvadomis.

Galiausiai šiuo metu mes aktyviai dalyvaujame išskirtinio pobūdžio projekte „Jūrų Europa“, pagal kurį telkiamos kone 30 regionų ir CPMR sekretoriato pastangos, rengiant Žaliąją knygą dėl Europos jūrinio matmens ir regionų vaidmens šioje srityje.

Atsižvelgiant į sukaupą patirtį, mūsų lūkesčiai 2007–2013 m. laikotarpiui iš esmės grindžiami būsimųjų projektų strateginio pobūdžio stiprinimu, nesirūpinant smulkesnio masto projektų pridėtine verte. Tai nebūtinai reiškia didesnę biudžetą, veikiau stipresnę koordinavimą ir įvairesnių šalių įtraukimą. Vienas didžiausių sunkumų – tikrų partnerystės tarp valstybių ir tarp socialinių bei profesinių veikėjų tinklų kūrimas, kadangi naudodamiesi savo kompetencija, regionai turi kelerių metų pranašumą šioje srityje. Ar jiems pavyks paskatinti bendradarbiavimą „iš apačios“ pritraukti kitų veikėjų? Tai visų svarbiausias klausimas.

Pasiteirauti: philippe.cichowlaz@crpm.org
Tinklalapis: www.crpm.org

Potvynių prevencija yra viena iš AMAT veiklų

Emilija-Romanija (Italija)

„Kaip Emilijos-Romanijos regionas priėmė Interreg iššūkį“

Lodovico Gherardi, Interreg IIIB CADSES vykdomojo komiteto narys, ir **Michele Migliori**, Interreg IIIB ir IIIC (Emilijos-Romanijos regionas) programų koordinatoriai

Remdamasis teigiama patirtimi, įgyta 1994–1999 m. dalyvaujant Interreg IIC programoje, Emilijos-Romanijos regionas nusprendė aktyviai vykdyti tris Interreg III programos kryptis: šio regiono pakrantės provincijos dalyvauja A krypties veikloje pagal Adrijos pasienio bendradarbiavimo programą; pagal B kryptį regionas dalyvauja CADSES (Centras, Adrijos jūra, Dunojus ir Pietryčių Europa) programoje – čia jis koordinuoja Italijos regionus – ir MEDOCC (Vakarinis Viduržemio jūros regionas) programoje; rytinė regiono zona dalyvauja Interreg IIIC veikloje.

Šiuo metu Emilija-Romanija dalyvauja 120 bendradarbiavimo projektų, į kuriuos ERPF iš viso investuoja apie 20 543 000 eurų. Tai 15 pasienio bendradarbiavimo projektų (įskaitant aštuonis, kuriuose šis regionas dalyvauja kaip pagrindinis partneris), 30 CADSES projektų (įskaitant 10 pagrindinio partnerio vaidmenyje), 26 MEDOCC projektai (įskaitant tris pagrindinio partnerio vaidmenyje) bei 49 Interreg IIIC projektai (įskaitant aštuonis pagrindinio partnerio vaidmenyje). 58 projektus iš visų pateikė teritorinės valdžios institucijos, o kitus – tiesiogiai regioninės valdžios institucijos. 50 šalių buvo sudaryta apie 1 200 partnerystė. Maždaug 85 % šių partnerystė apima valstybinius ar privačius subjektus iš ES šalių (75 % iš senųjų valstybių narių ir 25 % iš naujųjų) bei 15 % iš trečiųjų šalių, daugiausia iš Balkanų. Emilija-Romanija taip pat dalyvauja INTERACT programoje kaip pagrindinis „RE-ACT / regional Actors (regioniniai veikėjai) Interreg bendradarbiavime“ projekto partneris.

Dauguma projektų vykdomi intervencijos sektoriuose, kurie tiesiogiai susiję su teritorinės plėtros politika. Tarp apimamų sričių svarbiausia vieta tenka aplinkosaugai, kuriai skirti 32 projektai. Šiuo atžvilgiu kova su visų rūšių tarša ir tolydus išteklių valdymas tiek šalies viduje, tiek ir pakrantėje jau susilaukė didžiausio dėmesio. Kitos svarbios sritys – mobilumas ir logistika (13 projektų). Čia siekiama plėtoti ir dalyti novatoriškais metodais, kaip optimaliai valdyti krovinių transporto srautą. Strateginiu ir politiniu požiūriu svarbios taip pat ir vietos plėtros (12 projektų) bei teritorijų planavimo (10 projektų) sritys. Savo veikloje Emilijos-Romanijos regionas mėgina atsižvelgti į rezultatus, kurie buvo gauti atlikus tyrimus pagal ESPON programą, siekiant sukomplektuoti „priemonių rinkinį“, skirtą regioniniam teritorijų planavimui.

Interreg programa akivaizdžiai kelia vis didesnį susidomėjimą vietos ir regionų lygmeniu. Galimybė užmegzti partnerystę su tolimesnėmis ir todėl skir-

tingomis struktūromis bei institucijomis ir pasidalyti patirtimi tarptautiniu mastu priverė vietos administraciją pagerinti teikiamų paslaugų kokybę. Be to, pastebimas perėjimas nuo vietinio požiūrio – skiriama mažiau dėmesio bendradarbiavimo kuriamai pridėtinei vertei – prie tarptautinių ryšių atveriamų augimo galimybių suvokimo. Šiuo atžvilgiu mes pabrėžiame, kad beveik visi partneriai ir projektų koordinatoriai, kurie buvo atrinkti anksčiau konkursų metu, pateikė paraiškas dalyvauti būsimuosiuose konkursuose, žinodami, kad Interreg programos nepaprastai sudėtingos valdymo aspektu. Vadinas, šie partneriai tiki, kad pridėtinė tarptautinio bendradarbiavimo vertė yra didesnė už jo sunkumus, jie yra įgiję vertingos patirties, todėl gali kovoti su šiais sunkumais iš naujo.

Emilijos-Romanijos regiono buveinė Bolonijos mieste

Ižengus į paskutinįjį programavimo etapą, su Europos programomis susijusioms paslaugoms ⁽¹⁾ naudojami visi galimi ištekliai, siekiant padėti regioniniams Interreg projektų dalyviams ir pateisinti nuolat augančius teritorinius lūkesčius. Be to, dedama daug pastangų gerinti koordinavimą ir regiono administracijoje, ir už jos ribų tam, kad Europos bendradarbiavime jis vyktų pagal „vieno langelio“ principą visų regioninių dalyvių labui. Patirtis, įgyta dalyvaujant Interreg III iniciatyvoje, – tai vertingas žinių kapitalas ateinančiam Europos teritorinio bendradarbiavimo etapui, kuris prasidės 2007 m. kartu su naująja struktūrinių fondų programa bei naujomis kaimynystės programomis.

Daugiau informacijos:

http://www.regione.emilia-romagna.it/wcm/infoagenda2000/sezioni/sez_iniziative_comunitarie/interregIII

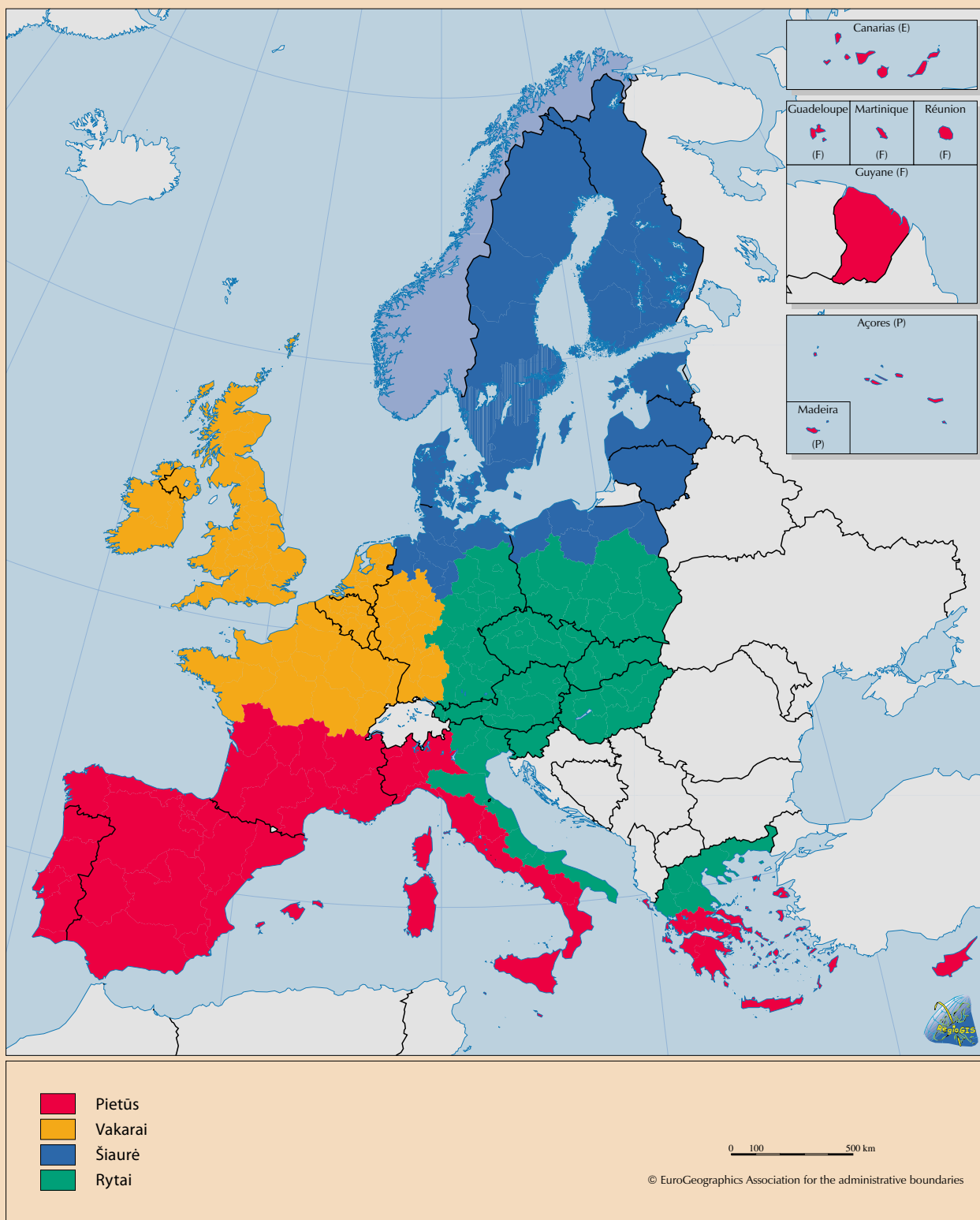
Pasiteirauti:

lgherardi@regione.emilia-romagna.it
mmigliori@regione.emilia-romagna.it

⁽¹⁾ Direzione Generale Programmi e Intese, Relazioni Europee e Cooperazione Internazionale (Programų ir sutarčių generalinis direktoratas, Europos ryšiai ir tarptautinis bendradarbiavimas).

Interreg III C: regioninis bendradarbiavimas

ŠIAURĖ

STIMENT: novatoriški įmonių kūrimo būdai

Bendra vertė: 3 400 000 EUR
ES indėlis: 2 050 000 EUR

„STIMENT (*stimulating new ways of entrepreneurship* – angl. „naujų verslininkystės būdų skatinimas“) projektu siekiama patobulinti verslininkystę keturiuose regionuose, kuriuose tai ypač būtina (Švedijos tolimosios šiaurės regione, Didžiosios Lenkijos vaivadijoje, Pietų Suomijos Häme (Häme) regione ir Lotaringijos regione) bei išbandyti novatoriškus įmonių kūrimo būdus Brešijos (Brescia) provincijoje (Lombardija). Projekto tikslas – paskatinti kurti partnerystes tarp socialinių ir ekonominių veikėjų penkiuose dalyvaujančiuose regionuose, siekiant tobulinti verslo žinias ir įgūdžius, keičiantis patirtimi ir perduodant priemones, metodus bei politiką. STIMENT projekte didžiausias dėmesys skiriamas trimis sritims: ekonomiam išprusimui, el. mokymui ir logistikai.“

Mats-Rune Bergström, Vesterboteno (Västerbotten) krašto administracinė taryba
mats-rune.bergstrom@ac.lst.se
www.stiment.net

VAKARAI

DICE: bendradarbiavimas skaitmeninių technologijų srityje

Bendra vertė: 1 052 000 EUR
ES indėlis: 624 000 EUR

„DICE (*Digital innovation through cooperation in Europe* – angl. „Skaitmeninės naujovės ir bendradarbiavimas Europoje“) projektas apima patirties mainus tarp aštuonių regionų, kurie rengiasi įvesti skaitmeninę antžeminę televiziją ir teikti visas su tuo susijusias paslaugas. DICE projekte didžiausias dėmesys skiriamas regioninei plėtrai bei MVĮ rėmimui žiniasklaidos ir telekomunikacijų srityse. Projektas apima nemažai šios naujos technologijos aspektų: tai vartotojų santykiai, bendrieji standartai, nauji taikymo būdai, naujos rinkos, verslo modeliai, teisiniai ir reglamentavimo pagrindai bei galiausiai poveikio, kurį ši techninė pažanga galėtų turėti regiono plėtrai, įvertinimas. Įvardijant ir perduodant gerą praktiką (naudojant žinytus), svarbiausias tikslas – dalyvaujančiuose regionuose plėsti konkurencingą, dinamišką ir žiniomis pagrįstą ekonomiką, kuri padeda kurti darbo vietas.“

Ingrid Walther, Berlyno vyriausybė, Informacijos ir komunikacijos technologijų skyrius
ingrid.walther@senwaf.verwalt-berlin.de
<http://www.dice-online.net>

PIETŪS

VINTUR: Europos enoturizmo zona

Bendra vertė: 1 319 900 EUR
ES indėlis: 759 950 EUR

„Bendroji VINTUR projekto paskirtis – sukurti, išplėsti ir konsoliduoti Europos vynuogių auginimo regionus ir miestus kaip pagrindą glaudesniai ekonomikos subjektų ir institucijų bendradarbiavimui bei geros praktikos sklaidai. Tikimasi įsteigti nuolatinį forumą kokybės informacijai rinkti, abipusiškai pagerinti žinias, sukurti vyno turizmo strategiją, parengti ir išplatinti „Europos enoturizmo chartiją“ bei išplėtoti naujus metodus, skirtus turizmui ir vynuogių auginimui skatinti.“

Toni Alujas, Vilafranca del Penedès'o merija
talujas@ajvilafranca.org
www.vintur.org

INTERACT

„IQ-Train“: Interreg valdytojų tinklas

Bendra vertė: 540 000 EUR
ES indėlis: 270 000 EUR

„IQ-Train“ – tai administracinių institucijų, vykdančių bendrijos Interreg iniciatyvą, tinklas. Šis bandomasis projektas grindžiamas ankstesne Interreg patirtimi ir apima įgyvendinamą priemonę, kuria naudodamiesi Interreg dalyviai – ypač valdymo ir stebėjimo komitetų nariai – perduoda vieni kitiems praktinę patirtį, norėdami prisidėti prie sėkmingos plėtos ir palengvinti naujųjų ES valstybių narių vadovaujančiųjų institucijų integraciją.“

Sabine Rosenberger, „IQ-Train“ projekto sekretorė
Sabine.Rosenberger@noel.gv.at
www.iq-train.net

2007–2013 m.: parengti naujos kartos programas kartu su *Inforegio* tinklalapiu

Valstybės narės ir regionai pradeda rengtis naujam 2007–2013 m. programavimo laikotarpiui. *Inforegio* tinklalapyje pateikiama išsami informacija ir svarbūs dokumentai, dominantys visus šios veiklos dalyvius. Siekiama palengvinti mainus tarp šių dalyvių ir informuoti visuomenę apie pasiektą pažangą. Jei turite klausimų ir pasiūlymų, nedvejodami kreipkitės į Regioninės politikos generalinį direktoratą:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/debate/forum_en.htm.

